

KS. DOMINIK BRZEZIŃSKI

UKSW WARSZAWA

ORCID 0009-0002-4849-9384

KATECHEZA RODZICÓW DZIECI PIERWSZOKOMUNIJNYCH DUSZPASTERSKĄ SZANSĄ NA ZAANGAŻOWANIE MŁODYCH MAŁŻEŃSTW WE WSPÓLNOCIE PARAFIALNEJ

Praktyka udzielania uroczyscie pierwszej Komunii świętej powstała we Francji w XVII wieku. Jako pierwszy wprowadził ją w swojej paryskiej parafii ks. Adrien Bourdoise. Ten francuski duchowny proponował, by w tym dniu dzieci uczestniczyły nie tylko w liturgii i we Mszy świętej, lecz także przez cały dzień brały udział w uroczystościach pierwszokomunijnych – również w nieszporach i wieczornej adoracji Najświętszego Sakramentu. Dla upamiętnienia tego dnia ofiarowywano dzieciom książeczki do nabożeństwa, a te, które nie umiały czytać, obdarowywano różańcami.

Uroczyste obchody pierwszej Komunii świętej do dziś są rozpowszechnionym zwyczajem, także w Polsce. Mają one swój szeroki wymiar społeczny, uczestniczą w nim bowiem zarówno rodziny wierzące i praktykujące, jak i rodziny niepraktykujące, „od święta” chodzące do kościoła. Stąd wynikają nieporozumienia związane z przygotowaniem i organizacją uroczystości między duszpasterzami, katechetami a rodzicami dzieci. Często biorą się one z rozbieżnych celów duszpasterzy, katechetów i rodziców dzieci.

Zdarza się, że duchowni są krytykowani za organizację spotkań katechetycznych dla rodziców i ich dzieci mających przystąpić do pierwszej Komunii świętej. W opinii rodziców (zwłaszcza z wielodzietnych rodzin) spotkania te charakteryzuje rutyna i to, że z roku na rok są one takie same. Często pojawia się zarzut odnośnie do formy katechezy, zdaniem rodziców mającej charakter homiletyczny, oraz czasu spotkania – rodzice wraz dziećmi pozostają po niedzielnej Mszy świętej na kolejne „kazanie”. Trudno się nie zgodzić z tymi zarzutami, skoro częstą praktyką w parafiach są łączone katechezy dla dorosłych rodziców i ich dzieci. Poza spotkaniami organizacyjnymi, czyli pierwszą i jedną z ostatnich katechez, niedopuszczalne jest łączenie tego samego materiału katechetycznego dla dorosłych i ich dzieci. Nie służy to zapewne ani dzieciom, które nie dojrzały do poziomu swoich rodziców, ani rodzicom, którzy po godzinnej Mszy Świętej są raczej zajęci uspokajaniem swych pociech, aby jeszcze kolejną godzinę wytrzymały grzecznie w ławce.

Zaprezentowane krytyczne spojrzenie może wzbudzić w osobach odpowiedzialnych za formację chrześcijańską refleksję nad przebiegiem i formą spotkań katechetycznych dla rodziców i dzieci pierwszokomunijnych. Warto uświadomić sobie, że rodzice tych dzieci to na ogół młode małżeństwa, które dobrze poprowadzone są skłonne zaangażować się w spotkania katechetyczne. Dzięki dobrze przygotowanym katechezom możliwe jest pozyskanie nie tylko ich dzieci, lecz także całej rodziny do większego zaangażowania się w działalność wspólnoty parafialnej. Jest to szansa, wobec której współcześnie nie możemy być obojętni. Wymaga to od duchownych i katechetów aktywności, a także solidnego przygotowania.

Rozważania na temat wydaje się wciąż niedocenianego potencjału tkwiącego w rodzinach i inicjatywach, jakie duszpasterze z zaangażowaniem mogą wdrożyć wobec rodziców, przygotowując ich rodzinę do przyjęcia przez dziecko pierwszej Komunii świętej, są przedmiotem niniejszego artykułu.

Fundamentalna rola rodziców w procesie katechetycznym

W obliczu intensywnego rozwoju współczesnego społeczeństwa, w tym także rodziny, charakteryzującego się brutalnymi formami ideologicznej równości, wychowaniem bezstresowym kojarzonym z zanikaniem wymagań, a także dynamiczną transformacją kulturową, współcześni rodzice coraz częściej napotykają trudności w odnalezieniu się w nowej rzeczywistości. Zadanie, jakie stoi przed nimi, wymaga już nie tylko miłości i cierpliwości wobec własnych dzieci, lecz także umiejętności wartościowania pędzących nowinek, które zachodzą w technologii, społeczeństwie czy systemach wartości. Ma to również swoje odzwierciedlenie katechetyczne, w wychowaniu do przeżywania autentycznej wiary. Kościół, a zwłaszcza Kościół domowy jako wspólnota osób wierzących, musi przykładać do tego wielką wagę. Również św. Jan Paweł II wskazywał w *Liście do młodych*, że dojrzewanie do wiary jest kluczowym etapem w życiu i rozwoju człowieka¹.

Ci młodzi, do których bezpośrednio odwoływał się Papież, są już pokoleniem zakładającym własne rodziny, stojącym przed wyzwaniem zaszczepiania wiary w swoich dzieciach. Są oni dziś uczestnikami katechez przygotowujących ich rodziny do przyjęcia przez dziecko I Komunii świętej. Warto więc, aby katechezy, które przeżywają w swoich wspólnotach parafialnych, rozwijały w nich ten początkowy moment spotkania z Dobrą Nowiną i prowadziły do dojrzałej wiary².

¹ Jan Paweł II, *List do młodych całego świata „Parati semper” z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży*, w: *Święty Jan Paweł II, Benedykt XVI, Franciszek do młodzieży (2015)*, M. Dąbrowska, A. Piętka, Poznań 2015, s. 20–59.

² Zob. Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce*, Kraków 2001, nr 12, s. 14–15.

Współcześnie katecheci stają przed niełatwymi zadaniami. Wielu rodziców chce bowiem podejmować także trudne tematy dotyczące wiary i często pokazać swoją otwartość oraz nowoczesność w rozmowach zarówno z duszpasterzem, jak i z dziećmi. Zatem w tym zmaganiu się z nastawieniem rodziców owocne jest prowadzenie katechezy uwzględniające dialog, wręcz zapraszające do niego. Przeżywanie wiary powinno opierać na dialogu właśnie, wymianie myśli, rozważaniach katechety z rodzicami oraz rodziców ze swymi dziećmi na temat Boga. W tym duchu dialogu rodziców z dziećmi być może jest pierwsze i jakże ważne w procesie katechetycznym dziecka świadectwo ich wiary, a zarazem niebываła okazja do ukazania dziecku chrześcijańskich wartości.

Zagrożeniem dla dialogu jest pokusa, w której rodzice, w imię nowoczesności, akceptują wszelkie formy neopogaństwa, w którym to dziecko staje się bożkiem i do niego wszystko ma się dostosować. Religia staje się natomiast jedynie dodatkiem, a nawet postrzegana jest jako ograniczenie – ze względu na swoje obrzędy i nakazy. Dobitniej wyraża to ks. Jan Sochoń wskazując, że nowoczesność prowadzi do świadomego odejścia od norm i wartości, zanika w niej dyskurs metafizyczny, a zaczyna dominować zasada, według której „poznajemy wymyślając i wymyślając poznajemy”³. W tym znaczeniu warty poznania jest tylko ten (lub to), co sobie wymyśliliśmy. Takie podejście jest ogromnym ryzykiem dla chrześcijańskich rodzin w kształtowaniu nie wymyślonemu, ale prawdziwego obrazu Boga. Rozważając troskę o autorytet w wychowaniu do wiary, słusznie wskazuje ks. Tomasz Kopiczko na przeładowane treściami społeczeństwo informacyjne. W tym przeładowaniu informacjami młody człowiek coraz mniej potrafi okazać skupienie nad sprawami, które wymagają namysłu i refleksji⁴. W konsekwencji istnieje zagrożenie wychowania kolejnej generacji społeczeństwa nie-teologicznego, czyli bezrefleksyjnego. Rodzice, chcąc zasiać wiarę u swoich dzieci, muszą dozować ją umiejętnie i wytrwale – poprzez codzienny przykład i odniesienia do niej. Inaczej Dobra Nowina stanie się jedną z wielu informacji, które nie będą miały przełożenia na życie młodego człowieka.

Niezależnie jednak od kontekstu, z punktu widzenia teologicznego i pedagogicznego, owa nowoczesność rodziców powinna się objawiać także w poszukiwaniu nowych metod i form przekazu wiary. Dając świadectwo własnego życia chrześcijańskiego, najpełniej wypełniają zobowiązania wierności przyrzeczeniom chrzcielnym. Katecheza domowa jest przede wszystkim potwierdzeniem, że wiara dzieci rodzi się ze spotkania z autentyczną wiarą innego człowieka⁵.

³ J. Sochoń, *Ponowoczesne losy religii*, Warszawa 2004, s. 49.

⁴ T. Kopiczko, *Troska o autorytet w wychowaniu do wiary wobec współczesnych wyzwań kulturowych*, „Studia Gilsoniana” 10 (2021), nr 3, s. 700–701.

⁵ Por. M. Leist, *Nie ma wiary bez doświadczenia. Uwagi o religijnym wychowaniu dziecka*, tłum. I. Gano, Warszawa 1986, s. 10.

Rola parafialnej katechezy w procesie budowania wspólnoty

Według nadanego fundamentalnego znaczenia roli rodziców w kształtowaniu religijnych postaw dziecka, również duszpasterze – jako pierwsi odpowiedzialni za wspólnotę parafialną – powinni poprzez nauczanie katechetyczne troszczyć się o katolickie wychowanie dzieci i młodzieży⁶. Nauczanie religii w szkole i katecheza parafialna powinny stanowić dwa istotne elementy przygotowania do pierwszej Komunii. W znacznej większości parafii nauczanie religii ma miejsce w szkole, jednak nie możemy zapomnieć o głębszym znaczeniu wymiaru katechetycznego. Jak zauważa ks. Piotr Tomasik, zadaniem lekcji religii jest nie tylko wypełnienie funkcji nauczania, lecz także wychowania, jednak lekcja religii w okrojony sposób odpowiada za wtajemniczenie chrześcijańskie⁷. Zadaniem szkolnych lekcji religii jest sprzyjanie pogłębianiu intelektualnych treści wiary i przygotowania do katechezy inicjacyjnej⁸. Zatem lekcje szkolne mogą pełnić funkcję inicjacji eucharystycznej w znacznym, lecz niewystarczającym aspekcie.

Uzupełnieniem w powyższym aspekcie ma być katecheza parafialna, która realizowana jest w różnych formach w środowisku parafialnym. Duszpasterze – w zależności od swoich możliwości i zaangażowania – biorą na siebie odpowiedzialność za najczęściej roczne katechezy, podczas których mają wprowadzić osoby katechizowane w pełnię życia chrześcijańskiego. Każda katecheza – jak wskazuje ks. Tomasik – powinna być skierowana do ludzi wierzących, niezależnie od wieku, natomiast podstawą ma być katecheza dla dorosłych, ponieważ wpływa ona na całą rodzinę⁹. Niebywałą okazją do budowania wspólnoty i katechizowania osób dorosłych jest wspominana katecheza przygotowująca do pierwszej Komunii. Podczas niej duszpasterze mają kontakt nie tylko z dziećmi, lecz także z ich rodzicami, młodymi małżeństwami. Papież Franciszek w adhortacji *Amoris laetitia* wskazuje na potrzebę wypracowania nowych dróg duszpasterskich, które okażą się efektywne i skuteczne, a jednocześnie będą uwzględniać naukę Kościoła oraz lokalne potrzeby i warunki¹⁰. Zatem parafialna katecheza dla dzieci i rodziców pozwala budować mocną wspólnotę spotkania się z nimi. Dzięki dobremu jej przygotowaniu może się okazać duchowym przeżyciem i szkołą wiary na drodze wiary całej rodziny.

⁶ *Kodeks Prawa Kanonicznego*, Poznań 2022, kan.528 § 1.

⁷ P. Tomasik, *Katecheza maryjna dzieci i młodzieży szkolnej. Źródła, zakresy tematyczne, zasady*, „Collectanea Theologica” 89 (2019), nr 2, s. 161.

⁸ Zob. Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce*, Kraków 2001, nr 82, s. 65–66.

⁹ Zob. P. Tomasik, *Katechetyka fundamentalna*, w: *Historia katechezy i katechetyka fundamentalna*, red. J. Stala, Tarnów 2010, s. 200 n.

¹⁰ Franciszek, *Posynodalna adhortacja apostolska „Amorislaetitia” o miłości w rodzinie (19 marca 2016)*, Rzym 2016, nr 199.

Katecheza eucharystyczną szkołą wiary

Pojęcie szkoły wiary podjął ks. Jan Szpet. Wskazywał, że „[...] katecheza nie może być zbiorem prawd o Bogu, człowieku, czy świecie, sumą skrótów traktatów teologicznych, lecz musi zagłębiać się w treść wiary, budzić ją, rozwijać i doprowadzać do dojrzałości chrześcijańskiej. Ma pomagać dostrzegać osobę Boga, który się objawia, daje się poznać w osobie i dziele Jezusa Chrystusa, gdyż pragnie być bliski każdemu człowiekowi”¹¹. Podstawowe jest pytanie o to, czy ta zasada może być stosowana w odniesieniu do katechez przygotowujących rodzinę do przyjęcia pierwszej Komunii świętej przez ich dziecko. Odpowiedź jest oczywiście twierdząca, ponieważ katecheza ta staje się przede wszystkim katechezą dla całej rodziny. Dobrze poprowadzona, jest polem szczególnego oddziaływania na jej członków. Prowokując niektóre tematy, przekazuje niezbędną wiedzę, ale także pobudza do dyskusji, która przenosi się też na grunt wspólnoty rodziny. Jest to szczególnie istotne, ponieważ zwłaszcza młode małżeństwa wzrastają w świadomości swego powołania i misji¹². Dlatego przywoływana katecheza jest dobrą okazją do duszpasterskiego towarzyszenia młodym małżonkom w tak ważnym i delikatnym okresie życia ich rodziny.

Współcześnie rodzina zdaje się przeżywać ogromny kryzys, jeśli chodzi o jej istotę. Świadczą o tym chociażby liczne podziały czy rozpad tradycyjnego modelu rodziny. Ważna jest świadomość i – co więcej – nie może nas to w sposób bynajmniej widoczny drażnić, że obecnie osoby katechizowane są czasem rodzicami tworzącymi nieformalne związki partnerskie, coraz częściej po rozwodach, żyjący w grzechu ciężkim w związkach niesakramentalnych. Wszystko to możemy tłumaczyć zmianami antropologiczno-kulturowymi, tempem życia, nieufnością, ucieczką od zobowiązań, tak czy inaczej – mamy do czynienia z rodzicem, który przyszedł na katechezę i ponownie nie wolno nam tej okazji zmarnować. W pędzie współczesnej rodziny i egoistycznego konsumpcjonizmu jako niełatwa jawi się szkoła wiary, której zadaniem jest wskazanie na coś jeszcze bardziej delikatnego i cennego – Ciało Chrystusa. W samej katechezie nie wolno nam zapomnieć, że celem nie jest rodzina, ale doprowadzenie jej do punktu, w którym Eucharystia ma się stać centrum życia człowieka¹³.

Papież Pius X w rewolucyjnym dekreście *Quam singulari* o wczesnym dopuszczeniu dzieci do pierwszej Komunii świętej uznawał jako stosowny do udzielenia Komunii taki wiek, w którym dziecko umie odróżnić chleb zwykły od chleba

¹¹ J. Szpet, D. Jackowiak, *Lekcje religii szkołą wiary*, Poznań 1996, s. 12.

¹² XIV Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów, *Relatiofinalis* (24 października 2015), Watykan 2015, nr 60.

¹³ Benedykt XVI, *Eucharystia skarbem Kościoła. Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”* (04.09.2005), „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.) 26 (2005), nr 10, s. 51.

eucharystycznego¹⁴. Współcześnie papież Franciszek zauważa, że świat oferuje człowiekowi wiele różnych pokarmów, które tak naprawdę nie zaspokajają głodu. Pieniądze, sukcesy, próżność, władza czy duma są tylko pozornym nasyceniem, ponieważ nie są z Boga. Prawdziwy pokarm to Eucharystia, która rzeczywiście karmi i nasycza, ponieważ jest darem Chrystusa, Jego Ciałem i Krwią¹⁵. Zestawianie tych dwóch papieży wskazuje nam, jaki powinien być podstawowy kierunek katechezy przygotowującej do pierwszej Komunii świętej, a mianowicie w centrum powinna być Eucharystia jako żywy pokarm, nie opłatek, ale Ciało Chrystusa mającego realny wpływ na chrześcijańskie życie. Jakże wielu, także dorosłym, dziś trzeba to przypominać.

Katecheza i jej dynamizm

Sam zapal katechetyczny nie wystarczy, aby Kościół się rozwijał, potrzebne są właściwe osoby i odpowiednie zaplecze. Oprócz metody, otwartej na działanie Boże i zmysł ludzki, bardzo ważna jest także modlitwa – z prośbą o charyzmaty, w których jako różne członki tego samego Ciała Chrystusowego wierni mogą na siebie oddziaływać. W dziele tworzenia katechez warto zadbać o wsparcie animatorów, którzy zajmą się dziećmi w części katechez przeznaczonych tylko dla ich rodziców.

Właściwym przewodnikiem katechezy jest jej prowadzący, najczęściej kapłan, który już na pierwszym spotkaniu chce nawiązać dobrą relację z jego uczestnikami. Naturalne jest to, że katechizowani niechętnie zaufają komuś, kogo nie znają bądź też znają wyłącznie z perspektywy kościelnej ławki. W zakresie działalności katechety leży przygotowanie dobrych jej warunków. Aby katecheza nie wywoływała skojarzenia wyłącznie homiletycznego, to jeśli jest taka możliwość wskazane byłoby korzystanie z parafialnej salki. Bardzo ważny jest termin, w jakim odbywa się katecheza. Pytanie katechety o dogodny dla wszystkich uczestników czas jest oznaką szacunku wobec osób biorących udział w katechezie. Takie podejście do podstawowych zasad powoduje, że katecheta może się spotkać z okazaniem życzliwości.

Kolejnym krokiem w kierunku prawidłowego przebiegu katechezy jest wskazanie na jej plan, założenia oraz cele, które wspólnota chce osiągnąć. Obecnie katecheta może się posłużyć licznymi pomocami, jakie publikują poszczególne diecezje. W opracowaniach ukazany jest całościowy przebieg katechezy, ze wskazaniem ogólnymi i szczegółowymi. Jedną z przykładowych inspiracji w wersji on-line są np. materiały do katechezy przygotowane przez diecezję łódzką. W witrynie są zamieszczone tematy, podział i przebieg spotkań katechetycznych, włącznie ze

¹⁴ J. Szczepański, *Pierwsza Komunia dzieci w Kościele rzymskokatolickim w Europie Zachodniej i w Polsce*, Kraków 2003, s. 150–151.

¹⁵ Franciszek, *Jaką pamięcią zaspokajam głód mojej duszy? Homilia w uroczystość Bożego Ciała* (19.06.2014), „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.) 35 (2014), nr 7, s. 15.

wskazaniem czasu, jaki należy na dany rozdział poświęcić¹⁶. Jak wskazuje diecezja łódzka, najważniejsze są trzy elementy katechezy, mianowicie: zawiązanie wspólnoty, konferencja oraz świadectwo¹⁷.

U podstaw zawiązania wspólnoty leży zbudowanie szczerych i bezpośrednich relacji między rodzicami oraz między rodzicami a katechetą. Bardzo ważne jest to, aby w czasie przygotowywania dzieci do pierwszej Komunii świętej rodzice poprzez poznanie duchowieństwa zbliżyli się do wspólnoty Kościoła. Dlatego też każdą katechezę warto rozpocząć od osobistego kontaktu z rodzicami, rozmowy o sprawach codziennych. W tę część spotkania można też włączyć wspólny symboliczny posiłek w miejscu, w którym odbywa się spotkanie. Katecheta oraz osoby współodpowiedzialne za katechezę powinny w pełni wykorzystać ten czas na katechizowanie przez budowanie wspólnoty wszystkich obecnych.

Konferencja powinna odbywać się w duchu zawiązanej wspólnoty. Tematy konferencji mają prowadzić rodziców swoistą drogą – od wyjaśnienia, dlaczego zwyczaj uroczystego przeżywania pierwszej Komunii świętej jest tak powszechny, poprzez szczegóły i ciekawe wydarzenia związane z celebrowaniem Eucharystii oraz głębsze zrozumienie jej sensu. Zrozumienie znaczenia Eucharystii wymaga przyjęcia kerygmatu, dlatego wskazane jest, aby centralnym punktem przygotowań była konferencja omawiająca podstawowe przesłanie wiary. Końcowe spotkania przygotowują rodziców i dzieci już bezpośrednio do przeżycia spowiedzi i organizacji dnia pierwszej Komunii¹⁸.

Trzecim elementem katechezy według założeń diecezji łódzkiej jest świadectwo wiary. To ważny element, niejako podsumowujący całą katechezę. Świadectwo powinna zaprezentować osoba spoza grupy, wcześniej zaproszona przez katechetę, bądź sam katecheta. Jest ono osobistym doświadczeniem dotyczącym tego, jak w praktyce przeżywa i realizuje przedstawione w czasie konferencji zagadnienia. Nie powinno się oczekiwać jakichś wielkich świadectw wiary, ważne jest raczej opowiedzenie, jak ta rodzina, aktywna we wspólnocie Kościoła, przygotowywała się do pierwszej Komunii czy przeżywała ten dzień. Jak wskazują publikacje diecezji łódzkiej, należy unikać świadectwa wiary osób o mistycznych doświadczeniach, ponieważ chodzi przede wszystkim o świadectwo zwyczajnego, chrześcijańskiego życia. Nie powinno się też wchodzić w głęboko intymne przeżycia, w świadectwie tym ważniejszy jest opis konkretnych praktyk życiowych, małżeńskich, rodzinnych, inspirowanych nauką Jezusa i tradycjami Kościoła¹⁹.

Poza propozycjami w wersji on-line warto zwrócić także uwagę na niektóre pomoce katechetyczne odzwierciedlające różne doświadczenia w tym zakresie. Poznając wiele różnych materiałów, katecheta może wybrać publikacje, które

¹⁶ <https://katecheza.lodz.pl/app/uploads/2018/10/Spotkania-z-rodzicami.pdf> (dostęp 31.10.2024).

¹⁷ Tamże.

¹⁸ Tamże.

¹⁹ Tamże.

bardziej zdynamizują przedstawiane zagadnienia. Jednymi z najpopularniejszych pozycji są: *Razem z dzieckiem przeżywamy rok Pierwszej Komunii Świętej* to program przygotowany pod kierunkiem bpa Edwarda Materskiego, uwzględniający w szczególności wydarzenia roku liturgicznego. Program *W drodze do Eucharystii* przygotował ks. Andrzej Offmański. Opracowana przez niego propozycja prowadzenia katechezy jest najbardziej zbliżona do opisywanej w niniejszym artykule, ponieważ stawia na aktywność całej rodziny. Wskazuje, jak ważna jest formacja rodzinna, aby dzieci mogły chociażby naśladować religijne postawy rodziców. *Pierwsza Komunia Święta wielkim świętem rodziny* jest programem przygotowanym przez krakowski zespół katechetyczny, nastawionym głównie na zaktywowanie dzieci. Pozycja *Przyjdź do nas Panie* obejmuje dwa główne elementy: liturgiczne – opisujące liturgię na każdy miesiąc oraz plan liturgii na dni „białego tygodnia”. *Chleb, który daje życie* jest wartym polecenia programem szczególnie na współczesne czasy. Został on zainspirowany doświadczeniami zlaicyzowanego Kościoła w Niemczech. Przygotowanie do pierwszej Komunii odbywa się tam głównie w małych grupach. Spotkania są organizowane zarówno z rodzicami, jak i z dziećmi. Obejmują ponadto dwa ogólne spotkania dla rodziców oraz seminarium odnowy wiary. Jest to propozycja adresowana przede wszystkim do ośrodków duszpasterskich w dużych miastach, w środowiskach, w których postępują procesy laicyzacyjne.

Z każdej z zaprezentowanych pomocy katechetycznych prowadzący spotkania może w dowolnej konfiguracji wybrać te treści, które wzmocnią przekaz, będą mocno oddziaływać na emocje i przeżycia całej rodziny. Wybór treści, odpowiedni przekaz i dynamika spotkań mają ogromne znaczenie zwłaszcza wśród tych rodziców, którzy zaniedbali się w wierze²⁰. Dziś katecheza pierwszokomunijna dotyczy nie tylko dziecka, lecz także całej rodziny, której trzeba wyjść z pomocą, aby na nowo odkryła tajemnicę swojej wiary i przynależności do wspólnoty Kościoła²¹.

Pobudzenie aktywności religijnej i zaangażowanie owocem katechezy

Celem katechezy jest doprowadzenie kogoś nie tylko do spotkania z Jezusem Chrystusem, ale także do zjednoczenia, a nawet głębokiej z Nim zażyłości²². W procesie osiągnięcia katechetycznego celu – dążenia do intymnego spotkania z Bogiem – potrzeba wielu aktywności i zaangażowania. W ten sposób katechizował sam Jezus, wzywając swych uczniów do aktywności. Aktywność zmierzająca

²⁰ J. Skoczylas, *Katecheza przygotowująca do pierwszej Komunii*, „Studia Włocławskie” 9 (2006), s. 191.

²¹ Tamże.

²² Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, *Dyrektorium o katechizacji (23 marca 2020)*, Kielce 2020, nr 75.

do takiej relacji z Bogiem zaproponowana przez katechetę, zwłaszcza na początku prowadzonych katechez, nie musi być oparta na rozważaniach dzieł Doktorów Kościoła. Warto na wstępie skupić się na widocznym i dynamicznym organizmie, jakim jest Kościół²³. Świątynia jest bowiem miejscem szczególnym, z którym wiele osób wiąże miłe wspomnienia, przeżycia, czasem emocje związane z pierwszymi wystąpieniami z mikrofonem. W formacji rodziców przygotowujących dzieci do pierwszej Komunii należy kłaść nacisk na zaangażowanie, które mogą okazać w trakcie samych katechez. Wielokrotnie przecież w programach katechetycznych zachęca się do katechezy także rodziców dziecka przystępującego do pierwszej Komunii.

Można spotkać wiele świadectw, w których rodzice okrywają na nowo wspólnotę Kościoła. Po dobrze przeprowadzonych katechezach angażują swój czas i środki na włączenie się w działania lokalnej wspólnoty parafialnej. W Kościele – jak wskazuje papież Franciszek – cenne jest rozważanie wzajemnego oddziaływania rodziny i Kościoła. Kościół w najpiękniejszej formie może stać się dobrem dla rodziny, a rodzina jest dobrem dla Kościoła²⁴. W tym duchu wydaje się, że nie ma lepszej okazji do spotkania i katechizowania rodzin przychodzących w wyjątkowym momencie życia swoich dzieci, jakim jest chęć włączenia ich przez Komunię w szczególnie bliską relację z Kościołem. W trakcie realizacji wybranego programu katechetycznego warto dostrzec rodziców – liderów i nakłonić ich do aktywnego włączenia się w proces katechetyczny. Ważne jest także odpowiednie podejście do tych, którzy takich predyspozycji nie ujawniają. Jedni i drudzy mogą okazać się w różny sposób pomocni w tworzeniu wspólnotowego wymiaru katechez.

Katecheza powinna być ukierunkowana na przyszłość; nie może ograniczać się do jednorazowego spotkania czy wydarzenia. Wszystkie spotkania katechetyczne, skoncentrowane na temacie Eucharystii, powinny owocować życiem rodziny skupionym wokół niej. Eucharystia powinna stać się centrum życia Kościoła, w tym także Kościoła domowego. Święty Jan Paweł II swoją ostatnią encyklikę rozpoczyna słowami: „Kościół żyje dzięki Eucharystii”²⁵. Niedzielne spotkanie eucharystyczne nie może być traktowane jako wypełnienie rytualnego obowiązku, dlatego też szczególnie zadaniem omawianej katechezy jest ukazanie wielu wymiarów, które daje Eucharystia. Pełne uczestnictwo w niej daje siłę do tego, aby rodzina karmiąca się Bogiem postępowała według Jego zasad. W ten sposób rodzice mają szansę dostrzec głębszy sens swojego powołania jako daru dla innych. Dar ten ma się objawiać w miłowaniu do końca – dobrych i złych, przyjaciół i nieprzyjaciół.

²³ Por. J. Ratzinger, *Der Kirchenbegriff und die Fragen nach der Gliedschaft in der Kirche*, w: J. Ratzinger, *Das neue Volk Gottes. Entwurf zur Ekklesiologie*, Düsseldorf 1969, s. 99.

²⁴ Franciszek, Posynodalna adhortacja apostolska *Amoris laetitia*, nr 87.

²⁵ Jan Paweł II, Encyklika *Ecclesia de Eucharistia. O Eucharystii w życiu Kościoła* (17 kwietnia 2003), Rzym 2003, nr 1.

Streszczenie

Artykuł omawia znaczenie katechezy skierowanej do rodziców dzieci pierwszokomunijnych jako szansy na pogłębienie więzi z parafią oraz większe zaangażowanie młodych małżeństw w życie wspólnoty parafialnej. Autor podkreśla, że aby umocnić świadectwo wiary rodziców, katecheza powinna być przestrzenią dialogu, a nie tylko formą przekazywania suchej wiedzy. Rodzice są bardzo ważnymi uczestnikami procesu katechetycznego, jednak współczesne wyzwania kulturowe i społeczne utrudniają nieraz proces przekazywania wiary. Parafialna katecheza ma zatem szansę stać się szkołą wiary, w której rodziny mogą pogłębiać swoje rozumienie Eucharystii. W artykule została podkreślona także potrzeba przygotowania katechetów do nowoczesnych i dynamicznych form pracy, uwzględniających wsparcie wspólnoty przez organizowanie spotkań katechetycznych, które integrują rodziny i budują nowe relacje w parafii.

Słowa kluczowe: pierwsza Komunia święta, młode małżeństwa, dzieci pierwszokomunijne, wspólnota parafialna.

Summary

CATECHESIS OF PARENTS OF FIRST HOLY COMMUNION CHILDREN AS A PASTORAL OPPORTUNITY TO INVOLVE YOUNG MARRIED COUPLES IN THE PARISH COMMUNITY

This article discusses the importance of catechesis addressed to parents of first-communion children as an opportunity to deepen their relationship with the parish and to better involve young married couples in the life of the parish community. It is stressed that in order to strengthen the parents' witness of faith catechesis should be a space for dialogue and not just a form of conveying formal knowledge. Parents are very important participants in the catechetical process, but contemporary cultural and social challenges sometimes hinder the transmission of faith. Parish catechesis therefore can become a school of faith where families can deepen their understanding of the Eucharist. The article also highlights the need to prepare catechists for modern and dynamic forms of work that include community support by organising catechetical meetings integrating families and building new relationships within the parish.

Keywords: First Holy Communion; young couples; First Holy Communion children; parish community.

Riassunto

Catechesi dei genitori dei primi bambini della Santa Comunione Come unità pastorale per coinvolgere giovani coppie sposate Nella comunità parrocchiale

Questo articolo discute l'importanza della catechesi affrontata ai genitori dei bambini della prima comunicazione come un'opportunità per approfondire la loro relazione con la parrocchia e per coinvolgere meglio le giovani coppie sposate nella vita della comunità parrocchiale. È sottolineato che per rafforzare la testimonianza dei genitori della catechesi della fede dovrebbe essere uno spazio per il dialogo e non solo una forma di trasporto di conoscenze formali. I genitori sono partecipanti molto importanti al processo catechetico,

ma le sfide culturali e sociali contemporanee a volte ostacolano la trasmissione della fede. La catechesi parrocchiale può quindi diventare una scuola di fede in cui le famiglie possono approfondire la loro comprensione dell'Eucaristia. L'articolo evidenzia inoltre la necessità di preparare i catechisti per le forme di lavoro moderne e dinamiche che includono il supporto della comunità organizzando incontri catechetici che integrano le famiglie e costruendo nuove relazioni all'interno della parrocchia.

Parole chiave: prima comunione santa; giovani coppie; Primo Santo Comunione Bambini; comunità parrocchiale.

Bibliografia

- Benedykt XVI, *Eucharystia skarbem Kościoła. Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”* (04.09.2005), „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.) 26 (2005), nr 10, s. 50–51.
- Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce*, Kraków 2001, nr 12, s. 14–15.
- Franciszek, *Jaką pamięcią zaspokajam głód mojej duszy? Homilia w uroczystość Bożego Ciała* (19.06.2014), „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.) 35 (2014), nr 7, s. 14–15.
- Franciszek, Posynodalna adhortacja apostolska *Amoris laetitia* o miłości w rodzinie (19 marca 2016), Rzym 2016.
- Jan Paweł II, Encyklika *Ecclesia de Eucharistia. O Eucharystii w życiu Kościoła* (17 kwietnia 2003), Rzym 2003.
- Jan Paweł II, *List do młodych całego świata „Paratisemper” z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży*, w: *Święty Jan Paweł II, Benedykt XVI, Franciszek do młodzieży* (2015), M. Dąbrowska, A. Piętka, Poznań 2015, s. 20–59.
- Kodeks Prawa Kanonicznego*, Poznań 2022.
- Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce*, Kraków 2001.
- Kopiczko T., *Troska o autorytet w wychowaniu do wiary wobec współczesnych wyzwań kulturowych*, „Studia Gilsoniana” 10 (2021) 3, s. 691–710.
- Leist M., *Nie ma wiary bez doświadczenia. Uwagi o religijnym wychowaniu dziecka*, tłum. I. Gano, Warszawa 1986.
- Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, *Dyrektorium o katechizacji* (23 marca 2020), Kielce 2020.
- Ratzinger J., *Der Kirchenbegriff und die Fragen nach der Gliedschaft in der Kirche*, w: J. Ratzinger, *Das neue Volk Gottes. Entwurf zur Ekklesiologie*, Düsseldorf 1969, s. 99–112.
- Skoczylas J., *Katecheza przygotowująca do pierwszej Komunii*, „Studia Włocławskie” 9 (2006), s. 191–204.
- Sochoń J., *Ponowoczesne losy religii*, Warszawa 2004.
- Szczepański J., *Pierwsza Komunia dzieci w Kościele rzymskokatolickim w Europie Zachodniej i w Polsce*, Kraków 2003.
- XIV Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów, *Relatio finalis* (24 października 2015), Watykan 2015.
- Szpet J., Jackowiak D., *Lekcje religii szkołą wiary*, Poznań 1996.

Tomasik P., *Katechetyka fundamentalna*, w: *Historia katechezy i katechetyka fundamentalna*, red. J. Stala, Tarnów 2010, s. 200–215.

Tomasik P., *Katecheza maryjna dzieci i młodzieży szkolnej. Źródła, zakresy tematyczne, zasady*, „Collectanea Theologica” 89 (2019) nr 2, s. 159–182.

O autorze

ks. Dominik Brzeziński – ur. 1988 r., pedagog resocjalizacji, asystent rodziny i kurator sądowy. W młodości koordynator polskiej gałęzi międzynarodowego ruchu młodzieży oriońskiej (ORM). Zaangażowany w działalność na rzecz osób wykluczonych społecznie i niepełnosprawnych. Od 2020 r. prezbiter diecezji warszawsko-praskiej i magister teologii AKW. Aktualnie doktorant na Specjalistycznych Studiach Teologicznych UKSW.